

EEN MOGELIJK LAAT-PLEISTOCEEN SACRUM VAN EEN WATERMOL (*DESMANA* CF. *MOSCHATA*) VAN DE ZANDMOTOR

Het was zo'n dag waarop er niets lag. Samen met mijn vrouw en WPZ-lid Dick Duineveld liep ik eind september op een doordeweekse ochtend van Kijkduin naar het zuidelijke eind van de Zandmotor en weer terug, soms pratend, soms een tijdje alleen zoekend, niks vindend behalve wat brokken. Na een uur of drie waren we bijna weer terug bij Kuikduin en hadden we nog steeds niets noemenswaardigs gevonden. Maar toen viel mijn oog op een gek bruin dingetje. Bot, dat was meteen duidelijk, en een heel apart, fragiel botje bovendien.

Dat het om een heiligbeentje ging, was door de structuur van de vergroeide wervels snel genoeg vast te stellen. Maar waarvan? Thuis doorzocht ik de bottenatlassen van Schmid (1972), Pales en Lambert (1971), Hue (1907) en wat ik allemaal nog meer op mijn computer heb staan, maar zonder resultaat. Dus maar aan het googelen geslagen op sacrum en verschillende kleine zoogdieren. Bij 'sacrum mol' had ik beet, want toen verscheen ook de afbeelding van het heiligbeen van een watermol uit de verzameling van Bram Langeveld (Langeveld & Schouten 2013). Ik heb die Cranium er meteen bijgepakt en er was geen twijfel mogelijk: ik had ook een sacrum van *Desmana* cf. *moschata* gevonden.

Na ontzilten is het sacrum melkchocoladebruin opgedroogd – niet zo lichtbruin als het exemplaar van Bram Langeveld, maar wel zo licht dat het past in het plaatje van de bekende laat-pleistocene fauna van Hoek van Holland, de Zandmotor en de Eurogeul. Dat zou het een vrij bijzondere vondst maken, want vondsten van *Desmana* cf. *moschata* uit het Weichselien zijn in Nederland nog niet vaak gerapporteerd. Om met meer zekerheid iets over de ouderdom te kunnen zeggen, zou een 14C-datering nodig zijn, maar daarvoor zou ik een flink deel van het heiligbeentje moeten opofferen en daarvoor is mij het wetenschappelijk belang in dit geval toch niet groot genoeg...

Deze vondst heeft mijn enthousiasme voor het zoeken naar kleine zoogdier-

fragmenten wel aangewakkerd. Inmiddels heb ik meer fragmenten van watermollen in mijn verzameling, naast o.a. mollen en verschillende woelmuizen. Ik kan het zoeken hiernaar warm aanbevelen: het is

zeer 'meditatief' en het mooie is dat je, wanneer er niks 'groots' op te rapen valt, met enig geduld altijd met wat vondsten naar huis gaat (mits je op de juiste plekken zoekt natuurlijk; zie daarvoor de publicaties van o.a. Francien Dieleman, Bram Langeveld en Lars van den Hoek-Ostende over kleine zoogdierresten, zoals Dieleman 2005, 2012, 2013; Hoek-Ostende 2002; Jong *et al.* 2012; Langeveld 2012).

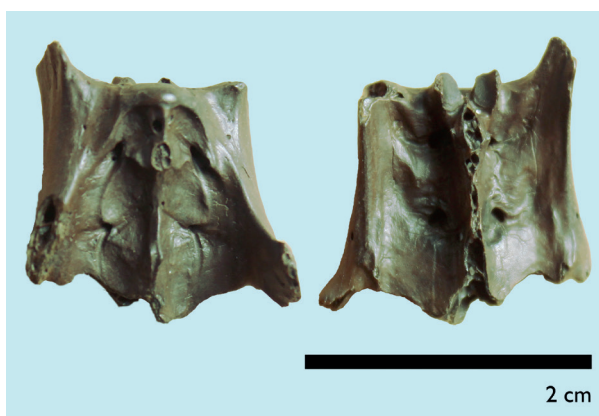
LITERATUUR

Dieleman, F. (2005) Muizenkiezen op het strand. *Afzettingen WTKG* 26-3, 47-51.

Dieleman, F. (2012) *Mimomys savini* op de kaloot, een onderzoek naar de verschillen tussen eerste bovenkaakskiezen van *Mimomys savini* en *Mimomys pliocaenicus*. *Cranium* 29-1, 25-29.

Dieleman, F. (2013) Overzicht van strandvondsten van woelmuizen en andere kleine zoogdieren langs de Nederlandse stranden: stand van zaken 2013. *Afzettingen WTKG* 34-4, 144-172.

Hoek-Ostende, L. van den (2002) Let op: zoogdierkiezes. *Afzettingen WTKG* 23-3, 43-53.

Hue, E. (1907) *Musée ostéologique: Étude de la faune quaternaire, Ostéométrie des mammifères*. Schleicher Frères, Parijs.

Jong, B. de, F. Dieleman, L. Kattenwinkel, B. Langeveld, A. Janse (2012) Fossiele muizenkiezes verzamelen op stranden. *Cranium* 29-1, 42-44.

Langeveld, B. (2012) Fossiele muizenkiezes verzamelen op opgespoten stranden. *Cranium* 29-1, 40-41.

Langeveld, B., S. Schouten (2013) Watermollen *Galemys* sp. en *Desmana* cf. *moschata* (Linnaeus, 1758) (Talpidae; Desmaninae) van het strand van Hoek van Holland (Eurogeulgebied). *Cranium* 30-2, 13-18.

Pales, L., C. Lambert (1971) *Atlas ostéologique pour servir à l'identification des mammifères du Quaternaire*. Editions du Centre National de la Recherche Scientifique, Parijs.

Schmid, E. (1972) *Atlas of animal bones for prehistorians, archaeologists and quaternary geologists / Knochenatlas für Prähistoriker, Archäologen und Quartärgeologen*. Elsevier Publishing Company, Amsterdam/London/New York.